

A watercolor illustration of a horse's head and a hand holding its hoof. The horse is depicted in shades of grey and black, with a white blaze on its face. The hand is shown in warm tones, holding the dark hoof. The background is a soft, light green wash. The overall style is artistic and gentle.

Veterinářka vypráví

MVDr. Lýdia Suková a Lenka Vrátná

Veterinářka vypráví

MVDr. Lýdia Suková a Lenka Vrátná

Copyright © MVDr. Lýdia Suková, Lenka Vrátná, 2023

Ilustrace © MVDr. Lýdia Suková, 2023

© Vydalo PARLIAMO, s. r. o., 2024

ISBN PDF 978-80-11-03222-7

Bílá ponička, která nás svedla dohromady

Předmluva spoluautorky Lenky Vrátné

„Musíme jet za Akirou, je jí to určitě líto,“ podívala se na mě prosebně moje tehdy šestiletá dcera Tereška, jakmile jsme za sebou zabouchly dveře chirurgické ambulance. V ruce jsme měly potvrzení, že zlomeného nemá nic. A ona, navzdory tomu, že ji Akira poměrně zákeřným způsobem hodila na kovové zábradlí, řešila jediné – aby její ponička věděla, že se na ni nezlobí. A já jsem přesně v tenhle moment pochopila, že koně vstoupili do našich životů navždy.

V té době jsme měli Akiru teprve pár týdnů a o koních, a vlastně ani o ní samotné, jsme nevěděly vůbec nic. Jely jsme zpátky do stáje a zjistily, že Akiře bylo nějaké hození na zábradlí úplně jedno. Natož, aby z toho měla špatné svědomí. Pro bývalou dostihačku a skokanku, která šla z ruky do ruky a kterou vzal občas někdo bičem, občas lopatou, aby ji zkontroloval, byla Tereška jen dalším dítětem, kterého se zbavila. Jenomže nezbavila. Nevzdaly jsme to, i když návštěv chirurgie následovalo ještě hodně. Nikdy jsme ji za to netrestaly. Postupovaly jsme pomalu, přibývalo procházek lesem, společných chvil při pasení na louce, mazlení a čištění. Pro tréninky v sedle jsme vybraly stejně smýšlející trenérky a brzy jsme zjistily, že Aki vůbec není zlá, jen se naučila od lidí nic dobrého nečekat.

Pomalou, s láskou, jsme si vybudovaly vzájemnou důvěru. Tak jako Tereška by pro Akiru udělala cokoli, udělala by Akira cokoli pro Terešku. Ne proto, že musela, ale proto, že chtěla. A nás ta její nespoutaná povaha dost bavila. Milovala rychlost a dobrodružství. Vymýšlela neskutečné lotroviny a byla hodně odvážná. Kudy žádný kuň strachy nechtěl projít, tudy malá bílá

ponička neohroženě šla. Když se chtěla jít pást do jiného výběhu, prolezla i dvojitý ohradník. Těžko říct jak. Daleko neutekla, jen chtěla vyzkoušet, jestli je za plotem tráva fakt zelenější. Svoje kousky domýšlela do nejmenšího detailu. Třeba jednou ji moc lákala pšenice, kterou měly v míse naspanou slepice. Kdyby jen prolezla k nim a žrala si ji tam, nejspíš bychom na to přišly a odvedly ji. A tak si tu misku odtáhla na pastvinu, podělila se s kámošem a vyluxovali ji do posledního semínka.

Prostě naše Akira. Divoká, s názorem, a taky velmi statečná. Když se u ní poprvé, a ne naposledy, objevila laminitida (schvácení kopyt), požádala jsem o veterinární pomoc Lýdii, tehdy ještě Čáčkovou. To bylo vlastně naše první setkání. Akiru vyšetřila a naordinovala jí dvoutýdenní klid v boxe a doživotní přísnou dietu. Od toho dne si ji převzala do trvalé péče. Nějakých pět let jsme řešily jenom prevenci, ale pak se přidaly záněty močových cest, chudokrevnost a nevysvětlitelné koliky. S Lýdií jsme se tak vídaly opravdu často a staly se z nás kamarádky. Akira svůj úděl i opakovanou léčbu a období nuceného stání v boxe přijímala s klidem. Věděla, že ji to vrátí zpátky do života, a pochopila i to, že pastevní náhubek není trest, ale jediná možnost, jak být venku a lítat po výběhu. A když už ji nebavil? Utekla, zaparkovala se do boxu a řehtá ním při volala někoho, kdo jí ho sundal, dal seno a zavřel ji. Sama si řekla, co chce.

Jenomže zdraví ji začalo zrazovat čím dál víc. Lýdia pátrala jako detektiv, dávala věci do souvislostí, diagnostikovala Cushingův syndrom a bojovala i se všemi přidruženými komplikacemi. Prodloužila Akiře život o krásné a radostné tři roky. Během těch let mi vyprávěla příběhy ze své veterinární praxe a domluvily jsme se, že jednou, za dlouho, až půjdu do důchodu a budu mít čas, spolu napíšeme knížku. A ještě jednu dohodu jsme uzavřely – že nám řekne, až se naplní Akiřin čas, abychom ji zbytečně sobecky

netrápily. Nakonec si ale Aki řekla sama. Při poslední kolice. Dostala kapačku, počkala, až Lýdia odjede a zůstaneme v boxe jen my dvě. Podívala se na mě a jediným prudkým pohybem si kapačku vytrhla. To nikdy předtím neudělala. Prostě mi řekla – už chci jít.

A tak jsme s Lýdií domluvily termín a dopřály Akiře a nám s Terezkou posledních pár dnů na rozloučenou. Celkem jsme spolu strávily úžasných třináct let. Terezka dospěla a Akira ve svých 28 letech došla na konec své cesty. Lýdia ji ve stanovený den převedla za duhový most tím nejcitlivějším způsobem. Akirka usnula, spala hluboce a hodně nahlas. Těžko říct, co se jí zdálo. Asi už vymýšlela nějaké lotroviny do nebe. V tomhle spokojeném spánku, v našem objetí, dostala poslední injekci. Její nespoutaná duše odlétla na věčné pastviny. Příběh výjimečného koně, který nás svedl dohromady, byl dopsán. A my se rozhodly, že na nic čekat nebudeme, a v slzách jsme snad obě najednou řekly: „Začneme psát.“

Morče, které mi ukázalo, kdo jsem

Jako malá jsem moc kamarádů neměla. Životem jsem proplouvala díky knížkám, vědeckofantastickým pořadům v televizi a toulání v lese. A pak jsme si jednou od babičky přivezli morčátko, morčecí miminko, které jsem pojmenovala Lízinka.

Vzali jsme ji od maminky o trochu dřív, než bylo zdrávo, a tak jsme ji museli dokrmovat lahví. Možná i proto jsem k Lízince neuvěřitelně přilnula.

Všechno jsme zvládli, z Lízinky vyrostlo spokojené dospělé morče a já v ní našla kamarádku. Běhala za mnou jako pejsek, milovala překážkové dráhy z kostek, skákala přes ně jako parkurový kuň. Dokonce jsem ji brala i na louku, kam jsem se chodila opalovat. Hodila jsem si deku na zem, otevřela košík a vypustila Lízinku ven. Zatímco já si četla, ona chvíli chroustala trávu a pak spokojeně usnula.

Dělala mi společnost dlouhých šest let. A když mi bylo asi dvanáct, chytla ode mě Lízinka chřipku. Bylo jí hodně zle a my jsme se snažili sehnat veterináře. Jenomže tenkrát na Slovensku, na Oravě, žádní veterináři, kteří by se starali o malé domácí mazlíčky, prostě nebyli. Ošetřovaly se akorát krávy a jiná hospodářská zvířata, ale že by někdo léčil třeba papouška nebo křečka, o tom nemohla být ani řeč. Všichni doktoři na nás nevěřicně koukali a pomoci neuměli. Lízinka uhynula. A já se právě tenkrát rozhodla, že budu veterinářkou a už nikdy nedovolím, aby nějaké morčátko přišlo o život.

Od toho okamžiku jsem si za svým cílem neomylně šla. Byla jsem teprve na základní škole, ale začala jsem dělat vše pro to, abych se jednou na veterinu dostala. Pořádila jsem si první anatomické knížky, a sehnala jsem dokonce i

vademecum pro veterinární lékaře. Byla to tlustá bichle asi ze šedesátých nebo sedmdesátých let, takový návod, jak léčit úplně cokoliv. Postupy to byly sice zastaralé, ale pro mě naprosto neocenitelné. Ve svých představách už jsem byla veterinářkou.

Mí první pacienti byli babiččini králíci, kteří měli uši plné podivného mazu. Vytáhla jsem vademecum, ve svých třinácti letech diagnostikovala svrab a zahájila léčbu kyselinou salicylovou z lékárny a tátovou pinzetou na mušky na rybaření. Tou jsem vyťahovala králíkům kusy slepeného svrabu z uší a cítila se dobře a důležitě, že jim tak pomáhám.

Nebylo cesty zpět. Po základní škole jsem nastoupila na střední veterinární školu v Nitře a zjistila, že na světě je víc takových lidí jako já. Našla jsem skvělé kamarády a introvertní dítě samá ruka samá noha se změnilo v naprostého extroverta, kterým jsem dodnes. Pak už to šlo ráz na ráz, chytala jsem se každé příležitosti asistovat lékařům, operovat, učit se, zkoušet... Na střední i na vysoké. Nebylo to vždycky lehké, ale věděla jsem, proč to dělám. A dodnes děkuji Lízince, že mi tak brzy ukázala, kdo jsem.

Marocká škola života

Namistrovaná mladá veterinářka, nadupaná vědomostmi z knížek a očekávající, že si před ní všichni sednou na zadek – tak to jsem byla já, když jsem končila školu a balila si věci na stáž do Maroka. Byly jsme čtyři „čerstvé“ doktorky a měly jsme strávit měsíc na bezplatné veterinární klinice ve Fezu, kde pomáhají zvířatům místních lidí. Léčí tam psy, kočky, hospodářská zvířata i koně. Těm jsem se měla nejvíc věnovat právě já.

Klinika ve Fezu je schovaná za mohutnými zdmi podobnými těm, které jsou kolem paláce marockého krále. Jen daleko víc oprýskanými. U hlavní silnice se tyčí vysoká a opravdu velká brána, která se každý pracovní den ve stejný čas otevírá a před níž vždycky stojí dlouhá fronta lidí s nemocnými zvířaty. Všichni doufají, že jim na klinice vrátí zdraví. Je to klinika pro nemajetné, pro ty, kteří si nemohou ošetření svých zvířat dovolit. Bezplatně se tu ošetřují kočky, psi, koně, ovce, někdy třeba i opička nebo papoušek. Jediná zvířata, která na kliniku nemůžou, jsou krávy a bojovní psi. Kráva je totiž drahé zvíře, a kdo už se zmůže na krávu, ten má peníze i na veterináře. A bojovní psi? Ti jsou v Maroku velkým problémem, stále se totiž využívají na psí zápasy, a ještě hůř, místní je také speciálně cvičí na přepadávání lidí. Po vstupu do areálu se zástup rozdělí. Malá zvířata a jejich páníčkové čekají před ošetřovnou, zatímco velká zvířata dovedou majitelé na prostorný dvorek, kde jsou i hospitalizační boxy a kovárna.

Nás čtyři stážistky měl do života a práce na klinice zasvětit Houssine. Veterinární technik, který neměl ani střední veterinu, natož vysokou. Byl to Berber a Berberci jsou většinou tak chudí, že studia jsou pro ně finančně naprosto nedostupná. Od něj mám sbírat zkušenosti? Já? Nadávala jsem v duchu.

Veterina v Maroku byla před těmi patnácti lety opravdu sto let za opicemi. Doktor, který uměl aspoň vykastrovat kočku nebo fenu, si přišel na slušné peníze, byl totiž jeden z mála. Veškerá složitější medicína se dělala pouze na klinikách. A jak jsem zjistila později, na té naší, ve Fezu, se díky úžasnému kanadskému doktoru Frappierovi dělala nejspíš nejlepší medicína v celém Maroku.

Houssine byl sice technik, ale v podstatě tam dělal veterináře. V nepřítomnosti zastupoval doktora. Já ale rozhodně neměla pocit, že bych se od něj měla co učit. To já mu přece ukážu, jak se to vše správně dělá. Mám přece školu. Jak já se mýlila!

Jednou nás Houssine nechal udělat kompletní diagnózu u nemocného osla.

„Vyšetřete ho a pak mi řeknete, co mu je,“ poslal nás ke zvířeti.

Běhaly jsme kolem osla, měřily mu teplotu, pulzy, poslouchaly střeva a plíce, vyšetřovaly sliznice. A nic jsme nenašly.

„Tak co s ním provedeme?“ zeptal se.

„Vyšetření nic neodhalilo, všechno se zdá více méně v pořádku. Takže asi uděláme vyšetření krve, endoskopii a rentgen a... a ještě...“ vypočítávala jsem jednu proceduru za druhou.

„Pojďte ke mně a podívejte se,“ přivolal nás Houssine se shovívavým úsměvem.

Byl asi pět metrů od pacienta a pozoroval ho. Osel stál úplně strnule s křečovitě zvednutým ocasem a rovně nastraženýma ušima.

Konec ukázky